

PSSI PERSPECTIVES — 23

ČESKÉ VOLBY V ÉŘE DEZINFORMACÍ: PREZIDENTSKÉ VOLBY 2023 PŘEDSTAVENÍ PROJEKTU

Kristína Šefčíková, Prague Security Studies Institute (PSSI)
Listopad 2022

Prague Security
Studies Institute

ČESKÉ VOLBY V ÉŘE DEZINFORMACÍ: PREZIDENTSKÉ VOLBY 2023 PŘEDSTAVENÍ PROJEKTU

Kristína Šefčíková, Prague Security Studies Institute (PSSI)
Listopad 2022

Volby a předvolební kampaně představují úrodnou půdu pro manipulativní diskurz a dezinformace o kandidujících subjektech i o volbách jako takových. Tyto škodlivé aktivity s sebou nesou riziko manipulace volebním procesem a podryvání demokratických institucí. U příležitosti českých prezidentských voleb, které proběhnou v lednu 2023, Prague Security Studies Institute (PSSI) ve spolupráci s Demagog.cz a HlídacíPes.org představují projekt „České volby v éře dezinformací: Prezidentské volby 2023“. Cílem této iniciativy bude sledovat veřejnou online debatu o prezidentských volbách a jednotlivých kandidátech a následně ověřovat, neboli „fact-checkovat“ informace a šířit povědomí o manipulativních výrocích a dezinformacích na toto téma.

V předvečer parlamentních voleb v roce 2017 „kauza lithium“ spojená se stranou ČSSD ukázala, že dezinformace mohou mít relativně výrazný vliv na předvolební dění, pokud jsou v rámci předvolebního boje kandidujícími subjekty přeneseny z okrajových platforem do veřejné debaty.¹ ČSSD se tehdy stala obětí dezinformace, podle níž strana plánovala vytunelovat zásoby českého lithia, za což byla ostře kritizována.²

Poslední prezidentské volby v roce 2018 se také nevyhnuly dezinformacím kolujícím o jednotlivých kandidátech. Jejich hlavním cílem se tehdy stal Jiří Drahoš, který ve druhém kole voleb stál proti Miloši Zemanovi. Drahoš byl obviňován z přísluhování zákulisním mocnostem,³ byl prezentován jako vítač uprchlíků, který plánuje islamizovat Českou republiku, nebo jako bývalý agent komunistické Státní bezpečnosti (St-B).⁴ O současném prezidentovi Miloši Zemanovi naopak kolovaly spekulace o jeho zdraví, nebo i o tom, že v prvním kole za něj není třeba hlasovat, protože automaticky postupuje do druhého kola.⁵

Na základě těchto zkušeností z předchozích voleb se dá očekávat, že i tentokrát se prezidentské volby a jejich kandidáti stanou terčem dezinformací s potenciálním dopadem na volební výsledky. Tyto aktivity pozorujeme již nyní na sociálních sítích a v řetězových e-mailech. Objevilo se například tvrzení, že premiér Petr Fiala chce zrušit přímou volbu prezidenta z důvodu, „že obyčejný plebs (tedy občan) nemá dostatečnou inteligenci a schopnosti provést volbu dostatečně kvalitní osoby, což prý dokazuje zvolení nynějšího prezidenta.“⁶ Z konkrétních kandidátů se zatím největší pozornosti dezinformačních aktérů „těší“ generál Petr Pavel. Generál je údajně „chapadlo americké demokracie“⁷ jednající proti zájmům občanů ČR a mnoho spekulací

1 https://www.pssi.cz/download/docs/8406_502-prezidentske-volby-2018-analysis-cj.pdf

2 https://www.pssi.cz/download/docs/8399_500-parlamentni-volby-2017-analyza.pdf

3 https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/dezinformace-e-mail-prezident-volby-drahos-zeman_1802090600_ogo

4 https://www.pssi.cz/download/docs/8406_502-prezidentske-volby-2018-analysis-cj.pdf

5 https://www.pssi.cz/download/docs/8406_502-prezidentske-volby-2018-analysis-cj.pdf

6 <https://eldariel.cesti-elfove.cz/emails/19777>

7 <https://eldariel.cesti-elfove.cz/emails/19765>

se zaměřuje na financování jeho kampaně, do které údajně proudí netransparentní peníze tajného spolku z Ameriky.⁸

Konspirační teorie o vlivu globalistických sil na pro-západní, pro-demokratické kandidáty provázely i parlamentní volby v loňském roce a už nyní se ukazuje, že ani prezidentské volby se jim nevyhnou. Dalšími potenciálně populárními tématy a terčemi manipulace jsou válka na Ukrajině a související energetická krize. Zneužití těchto témat v politickém boji s sebou nese risk podryvání české solidarity s Ukrajinou, zejména pokud se manipulativní aktivity zaměří na celkovou nespokojenost obyvatelstva s aktuální ekonomickou situací a na jeho obavy z nejisté budoucnosti.

I proto PSSI s partnery Demagog.cz a HlídacíPes.org budou sledovat (nejen) online debatu o prezidentských volbách a upozorňovat na související případy dezinformací. Demagog.cz a HlídacíPes.org se budou věnovat pravidelnému fact-checkingu informací kolujících o volbách a kandidátech, zatímco PSSI bude poskytovat měsíční analytické zprávy o celkové předvolební debatě. Náš výzkum bude zahrnovat výroky ohlášených a potenciálních kandidátů, výroky o nich ze strany české politické scény, ale také jak se o volbách píše v mainstreamových médiích a médiích známých šířením dezinformací. Kromě jednotlivých případů dezinformací budeme sledovat populární témata předvolební debaty, postoje veřejnosti k jednotlivým kandidátům a také jak samotní kandidáti reagují na dezinformační kampaně v online prostoru.

PRO VÍCE INFORMACÍ SLEDUJTE:

Prague Security Studies institute, www.pssi.cz/, www.facebook.com/pssi.prague, www.linkedin.com/company/prague-security-studies-institute/, twitter.com/pssi_prague

Demagog.cz, demagog.cz, www.facebook.com/Demagog.CZ

HlídacíPes.org, hlidacipes.org, www.facebook.com/HlidaciPesORG

European | MEDIA AND INFORMATION | Fund

Text vznikl ve spolupráci s European Media Information Fund (EMIF) a jejich partnery Calouste Gulbenkian Foundation a European University Institute. Výhradní odpovědnost za jakýkoli obsah podporovaný EMIF náleží autorce a nemusí nutně odrážet pozice EMIF a jejich partnerů, Calouste Gulbenkian Foundation a European University Institute.

8 <https://eldariel.cesti-elfove.cz/emails/19737>